

Онукі драконів

На Землі досі живуть нащадки давніх гігантських тварин, які були схожі на грізних драконів з народних казок. Та й деякі їхні „онуки” теж є досить страшними тваринами: удави, гадюки, гримучі змії, крокодили, каймани. Але є серед плазунів і нешкідливі, милі, часом грайливі істоти: некваплива черепаха, вертка ящірка, дивовижний хамелеон, несправедливо переслідуваний вуж.

Родовід плазунів сягає у доісторичні часи. Рептилії панували на Землі у мезозойську еру, тому її ще називають ерою плазунів. До нашого часу збереглися лише окремі групи родини плазунів, але й зараз їх чимало – приблизно 6 000 видів.

Рептилії всюдисущі: живуть у морях, озерах, болотах, під землею, у сипучих пісках пустель, степах, лісах і навіть у горах (на висоті до 5 000 м над рівнем моря трапляються деякі ящірки). На суші вони переважно плазують – тягнуть своє тіло по землі. Здавалося б, таке пересування повинно бути дуже повільним. Але ящірки і змії рухаються швидше, ніж біжить людина. Чорна мамба, найшвидша змія на Землі, може розвивати швидкість до 23 км/год. Не всі рептилії плазують: крокодили, черепахи і ящірки пересуваються, спираючись на кінцівки. А у воді крокодили і черепахи рухаються дуже швидко і граціозно.

Плазуни освоїли і повітряний простір. У тропічних лісах Південно-Східної Азії живуть літаючі дракони. Нічого спільного з міфічними драконами вони не мають. У цих ящірок завдовжки

25–40 см по боках тіла є широкі складки шкіри, які підтримуються видовженими ребрами. Завдяки ним ящірки планерують на відстань 6–9 м.

Серед плазунів є і справжні велетні, і карлики. Найбільшою наземною хребетною істотою є анаконда – водяний удав (понад 11 м завдовжки). Найбільша ящірка – комодський варан завдовжки понад 3 м і масою до 200 кг. Найменшими плазунами на Землі є круглопалі гекони завдовжки лише 3,5–4 см.

У житті плазунів є багато незвичайного і на перший погляд загадкового. Подеколи вони можуть обходитися без їжі, а тривалість життя деяких з них видається неправдоподібно великою. Найбільшими довгожителами тваринного світу є черепахи, які живуть понад 400 років, і крокодили (понад 100 років).

Поведінка плазунів має пристосувальний характер. Захищаючись, деякі плазуни стають у загрозливу позу, видають застережливі звуки, змінюють забарвлення, мімікують, відкидають хвіст, виділяють смердючі речовини, пускають у хід зуби.

Отруйні змії укусом можуть вмиг убити здобич. Найсильнішу отруту має австралійська тигрова змія. Отрути в її залозах вистачить, щоб убити 400 людей. Деякі отруйні змії з дивовижною точністю тонкою цівкою випорскують отруту на відстань до 2 м. Велетенські удави (8–10 м завдовжки), обвиваючись навколо здобичі, душать її своїми могутніми м'язами і проковтують цілком тварин, більших за діаметр їхнього тіла.

Через промислову та браконьєрську діяльність людини різко скорочується чисельність плазунів, особливо черепах, змії і крокодилів. Тому рептилій потрібно всіляко берегти та охороняти.

